

TARTUNTATAUTILAIN 16 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS PAKOLLISESTA TERVEYSTARKASTUKSESTA ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTON ALUEEN RAJANYLITYSPAIKOILLE

ASIA

Tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös terveystarkastukseen määrittämiseksi tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaisen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

ASIAN TAUSTA

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 26.1.2021 puoltanut, että sosiaali- ja terveysministeriö tekee täydennyksen hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.1.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi (VN/909/2021). Kirjeen mukaan uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-CoV-2-virusmuunnoksia, jotka leviävät selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit. Vaikka tapauskuolleisuus ei vaikuta lisääntyneen, voi uusi virusmuunnos yleistyessään aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja lisääntyneen tapausmäärän johdosta vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn. Virusmuunnoksen muodostaman merkittävän uuden epidemiauhan johdosta hybridistrategian toimintasuunnitelmaan on 26.1.2021 tehty täydennys, jota valtioneuvosto on periaatepäätöksellään (STM/12/2021) puoltanut. Kirjeessä annetaan toimintasuunnitelman mukaiset suositukset toimenpiteille nykytilanteessa. Kirjeessä tuodaan lisäksi esiin, että toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvataan ennakkollisesti kaksi epidemian edelleen kiihtymisen tilannetta ja niihin liittyvää toimenpidekokonaisuutta.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL) suosittelee 4.2.2021 ja 29.3.2021 antamissaan ohjeissa, että kaikki riskimaista tulevat matkustajat ohjataan koronatestiin rajanylityspisteellä. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos on 10.6.2021 antanut suosituksen maahantulon yhteydessä tehtävistä terveystarkastuksista SARS-CoV-2-viruksen leviämisen estämiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 17.3.2021 antamallaan päätöksellä (ESAVI/9535/2021) määrännyt tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki Helsingin kaupungin satamissa sijaitsevien rajanylityspaikkojen, Helsinki-Vantaan kansainvälisen lentokentän rajanylityspaikan ja Virolahden Vaalimaan rajanylityspaikan kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan välittömästi maahantulon jälkeen Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveystarkastuksen kuntayhtymän järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19 - tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Määräys on ollut voimassa ajalla 18.3.2021 - 31.3.2021.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 31.3.2021 antamallaan päätöksellä (ESAVI/10292/2021) ja 22.4.2021 antamallaan päätöksellä (ESAVI/13542/2021) määrännyt tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki Helsingin kaupungin satamissa sijaitsevien rajanylityspaikkojen, Helsinki-Vantaan lentokentän rajanylityspaikan, Nuijamaan rajanylityspaikan ja Virolahden Vaalimaan rajanylityspaikan kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan välittömästi maahantulon jälkeen Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystarkastuksen kuntayhtymän järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Määräykset ovat olleet voimassa 1.4.-30.4.2021 ja 1.5.-31.5.2021).

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 24.5.2021 antamallaan päätöksellä (ESAVI/18052/2021) määrännyt tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki toimialueensa rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan välittömästi maahantulon jälkeen Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystarkastuksen kuntayhtymän järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Määräys on annettu ajalle 1.6.-30.6.2021.

Edellä mainituissa aluehallintoviraston päätöksissä riskimaista tulevilla henkilöillä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä / 14 vrk. Määräykset eivät koske 2008 tai sen jälkeen syntyneitä lapsia eikä kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään.

SELVITYKSET JA ASIAN AIEMPI KÄSITTELY

Etelä-Suomen aluehallintoviraston ja Helsingin kokouksissa 2.6.2021 ja 16.6.2021 sekä aluehallintoviraston ja Vantaan kaupungin kokouksessa 8.6.2021 on käsitelty toimintamallia, jossa aluehallintovirasto tekisi tartuntatautilain 16 §:n mukaisen päätöksen, jolla se velvoittaisi maahan saapuvan osallistumaan tartuntatautilain 14 §:n mukaiseen terveystarkastukseen mutta ei tartuntatautilain 15 §:n mukaista päätöstä. Kunta järjestäisi terveystarkastukset tarkoituksenmukaisimmaksi katsomallaan tavalla (esimerkiksi pistokokein ja kohdennetusti). Tämä toimintamalli on saanut kannatusta. Aluehallintovirasto on samalla painottanut, että tartuntatautilain 15 §:n mukaisesta päätöksestä luopumisesta huolimatta tarkoitus on, että työtä jatkettaisiin vähintäänkin nykyisin resurssein, mutta nouseviin matkustajamääriin soveltaen (ammattitaito tarvittavista toimista kunnilla). Aluehallintovirasto seuraisi toimintaa esimerkiksi otettujen testien raportoinnin kautta ja muiden saatavilla olevien lukujen (kuten pistokokeiden määrä) perusteella.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän kanssa asiaa on käsitelty 11.6.2021 ja 17.6.2021 samansisältöisesti kuin Helsingin ja Vantaan kanssa. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden on 11.6.2021 todennut pitävänsä hyvänä ja tarpeellisena sitä, että aluehallintovirasto antaa vain tartuntatautilain 16 §:n mukaisen päätöksen. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä on todennut, että rajalla toimitaan resurssin ääri rajoilla eikä resurssia ole saatavissa lisää.

Aluehallintovirasto on 21.6.2021 asiassa ESAVI/22162/2021 antamallaan päätöksellä kumonnut 24.5.2021 antamansa päätöksen (ESAVI/18051/2021), jolla se tartuntatautilain 15 §:n nojalla määräsi Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden, Helsingin kaupungin, Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän ja Vantaan kaupungin järjestämään alueellaan sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen saapuville henkilöille terveystarkastuksen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Päätös on kumottu 22.6.2021 alkaen.

Aluehallintovirasto on hankkinut lisäksi seuraavaa selvitystä: Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri on antanut lausunnon ja Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson sairaanhoitopiirien osalta selvitystä on saatu alueellisissa covid-19-yhteistyöryhmissä.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri lausunnossaan 18.6.2021 toteaa, että todetut Covid-19 tapausmäärät ovat huhtikuusta 2021 lähtien vähentyneet ja tapausmäärien lasku on jatkunut edelleen myös Etelä-Suomen alueella. Covid-19-rokotukset ovat edenneet nopeasti ja valtaosa sairautensa tai ikänsä puolesta vaikealle infektiolle riskissä olevista on jo saanut rokotuksen, mutta tehokkainta rokotussuojaa

varten vaadittava toinen rokotusannos on vielä valtaosalta saamatta. Tapausmäärien lasku sekä rokotusten eteneminen ovat vähentäneet sairaaloissa hoidettavien Covid-19-infektiosta kärsivien potilaiden määrää ja kotimaisesta lähteestä alkunsa saavien tartuntaketjujen todennäköisyys sairaanhoidon merkittävään kasvuun on vähäinen.

Koronavirusepidemian aikana ulkomailta tulleista uusista viruskannoista on aiheutunut käytännössä kaikki epidemia-aallot. Keväällä 2020 ensimmäiset tapaukset saivat alkunsa pääosin alppialueiden matkailijoilta ja heidän tartunnoistaan syntyneistä jatkotartunnoista. Maaliskuun puolivälistä 2020 covid-19 tartunnat lisääntyivät etenkin Helsingin itäisillä alueilla ja niiden aiheuttajana oli aiemmin levinneestä viruskannasta poikkeava viruskanta osoittaen uuden ulkomailta tuodun kannan voimakasta leviämistä väestössä. Syksyllä 2020 kasvaneet tartuntamäärät olivat jälleen pääosin uudenlaisen viruskannan aiheuttamia ja niistä levisi voimakas yhteiskunnan sulkutoimenpiteitä HUS-alueella edellyttänyt tautipiikki.

Alkuvuodesta 2021 vain kahdeksan viikon aikana uusi ns. alfa (UK-variantti) yleistyi 2/3 kaikkien tartuntojen aiheuttajaksi ja tapausmäärät nousivat voimakkaasti johtaen uuteen poikkeustilan toteamiseen ja voimakkaampiin valtioneuvoston asettamiin yhteiskunnallisen toiminnan rajoituksiin. Huhtikuun 2021 jälkeen todetuissa viruskannoissa on yleistynyt ns. beta-variantti (Etelä-Afrikan variantti). Kaikki edellä mainitut viruskannat ovat ulkomailla syntyneitä ja maahantulijoiden mukanaan tuomia ja heistä alkaneista tautiketjuista voimakkaasti yleistyneitä. Voimakkaammin tarttuvan viruskannan yleistymistä ei ole maan sisällä tehtävin tartunnantorjuntatoimenpitein kyetty estämään.

Maailmalla on yleistynyt ns. delta-variantti (Intian variantti), joka Iso-Britanniassa tehtyjen analyysien perusteella on aiemmin helposti tarttuviksi todettuja virusvariantteja tarttuvampi ja mahdollisesti myös vaikeampaa tautia aiheuttava. Kyseistä varianttia on todettu useista maista Suomeen tulleiden henkilöiden näytteissä. Delta-variantti on aiheuttanut Kanta-Hämeessä laajan tartuntaketjun, jossa myös sairaalassa on ollut tartuntoja rokotettujen, kahdenkin rokotuksen saaneiden, ihmisten joukossa. Uusimman tiedon mukaan yksikin rokotus antaa jo varsin hyvin suojaa vaikealta delta-variantin aiheuttamalta infektiolta, mutta estää vain noin 30 %:ssa oireisen ja todennäköisesti eteenpäin tarttuvan infektion syntymisen. Delta varianttia on todettu myös Venäjältä palanneilta henkilöiltä osoittaen kyseisen variantin jo todennäköisesti laajaa levinneisyyttä. Siten delta-variantin riski maahantulijasta lähtevän tartuntaketjun ja jopa epidemian syntymiseen näyttäisi olevan realistinen ja kyseisen variantin maahantulon estäminen on aiheellinen ja tapahtuu tehokkaimmin tunnistamalla tartuntaa kantavat maahantulijat.

Hallituksen esitys rajatarkastuksista on etenemässä eduskunnan käsittelyyn, mutta on vielä julkistamatta. Siten on ilmeistä, ettei mahdollista uutta linjausta tai lakia maahantulon terveysturvallisuuden

toteuttamisesta saada voimaan lähiaikoina, ja HUS katsoo, että lausuntopyynnössä sekä tämän dokumentin yläosassa mainituilla alueilla [Helsingin kaupunki, Vantaan kaupunki, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä] olisi syytä jatkaa maahantulijoiden terveystarkastuksia velvoittavan määräyksen nojalla.

Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin alueellisessa yhteistyöryhmässä on 15.6.2021 todettu, että Suomen koronatapauksista yhä useampi on ulkomailta. Venäjällä on havaittu delta-varianttia ja tietojen mukaan sekvensoiduista näytteistä jopa 40 prosenttia olisi siellä delta-varianttia. Venäjä saattaa muodostua tärkeäksi epidemian lähteeksi ennen kuin rokotussuojat on saatu kattavaksi.

Kymenlaakson sairaanhoitopiirin alueellisessa yhteistyöryhmässä on 16.6.2021 todettu, että positiivisista näytteistä 25 prosenttia on ulkomaalaisperäisiä. Venäjällä on ilmennyt delta-varianttia. Mahdollinen muutos, jonka mahdollistaisi kiinteistönomistajien ja heidän perheenjäsenensä rajanylitykset, olisi omiaan lisäämään liikennettä merkittävästi.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki toimialueellaan sijaitsevien rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan rajanylityspaikalla maahantulon yhteydessä Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tai Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Tässä päätöksessä riskimaista tulevilla henkilöillä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka ovat 14 vuorokauden sisällä ennen maahantuloa oleskelleet maassa, jonka koronailmaantuvuus on suurempi kuin 25 / 100 000 henkilöä / 14 vrk.

Määräys ei koske 2005 tai sen jälkeen syntyneitä lapsia eikä kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään.

Määräys ei myöskään koske henkilöä, joka esittää luotettavan todistuksen siitä, että:

- 1) hän on saanut täyden rokotussarjan ja viimeisestä rokotuskerrasta on kulunut vähintään kaksi viikkoa tai**
- 2) on sairastanut covid-19-taudin ja saanut vähintään yhden rokoteannoksen, ja rokoteannoksesta on kulunut vähintään viikko tai**
- 3) on sairastanut covid-19-taudin alle kuusi kuukautta sitten.**

Hyväksyttäviä rokotteita ovat THL:n 10.6.2021 päivätyn ohjeen taulukossa numero 1 (liite 1), tai sen jälkeen THL:n antamassa ohjeistuksessa, ilmoitetut rokotteet.

Määräys on voimassa ajalla 24.6.2021-31.7.2021.

Tämä päätös korvaa 24.5.2021 tartuntatautilain 16 §:n nojalla annetun päätöksen (ESAVI/18052/2021) ajalta 24.6.2021-30.6.2021.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain (731/1999) 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 14 §:n mukaan kunnan on järjestettävä yleisiä rokotuksia ja terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi. Rokotukseen tai terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Tartuntatautilain 15 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi määrätä järjestettäväksi toimialueensa jollakin paikkakunnalla tai tietyssä työpaikassa, laitoksessa, kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville terveystarkastuksen, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen. Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan terveystarkastuksen suorittaa lääkäri tai asianmukaisen koulutuksen saanut muu terveydenhuollon

ammattihenkilö lääkärin valvonnassa. Tarkastuksen osana voidaan ottaa välttämättömiä näytteitä ja tehdä muu tutkimus, josta ei aiheudu merkittävää haittaa tutkittavalle.

Tartuntatautilain 16 §:n mukaan aluehallintovirasto voi päättää, että 14 ja 15 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Päätös voi kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön.

Samana pykälän 2 momentin mukaan virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan päätöksen pakollisesta terveystarkastuksesta, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä.

Tartuntatautilain 22 § 1 momentin mukaan yleisvaaralliseen tai valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen ja sairastuneeksi perustellusti epäillyn sekä tällaiseen tautiin altistuneen tai perustellusti altistuneeksi epäillyn henkilön on annettava asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle nimensä, syntymäaikansa tai henkilötunnuksensa, yhteystietonsa, kotikuntansa sekä mahdollinen muu oleskelupaikkansa sekä muut tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot.

Tartuntatautilain 60 § 1 momentin mukaan, jos yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää, virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää henkilön karanteenista enintään yhden kuukauden ajaksi. Päätös karanteenista voidaan tehdä henkilölle, jonka on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillylle tartuntataudille.

Tartuntatautilain 88 §:ssä viitataan rikoslain (39/1889) 44 luvun 2 §:ään, jossa säädetään terveydensuojelurikkomuksesta määrättävästä rangaistuksesta. Henkilö voidaan rikoslain säännöksen mukaan tuomita terveydensuojelurikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi, jos hän tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tartuntatautilain 16 §:n perusteella asetetun velvollisuuden.

Tartuntatautilain 89 § 1 momentin mukaan Jos Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, aluehallintovirasto, tartuntatautien torjunnasta vastaava kunnan toimielin, kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri toteaa, että yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämistä ei voida muulla tavoin estää, poliisin, pelastusviranomaisen, Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen tai Tullin

on annettava tämän pyynnöstä virka-apua. Virka-avun antamisen edellytyksenä on, että se ei vaaranna virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä rajavartiolain (578/2005) 38 §:ssä säädetään, käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tieto-suojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019).

Tartuntatautilain 89 § 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä rajavartiolain (578/2005) 38 §:ssä säädetään, käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tieto-suojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019).

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Kansallinen ohjeistus terveystarkastuksista rajanylityspaikoilla

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 26.1.2021 puoltanut, että sosiaali- ja terveysministeriö tekee täydennyksen hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.1.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi (VN/909/2021). Kirjeen mukaan uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-CoV-2-virusmuunnoksia, jotka leviävät selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit ja voivat vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn.

Sosiaali- ja terveysministeriön 3.2.2021 antamassa ohjauskirjeessä *Koronavirustartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä* (VN/2763/2021) todetaan, että covid-19-tapausten ilmaantuvuus useissa maissa on moninkertainen Suomeen verrattuna, jolloin oleskelu näissä maissa sisältää Suomen tilanteeseen nähden selvästi suuremman

covid-19-tartunnan riskin. SARS-CoV-2-virusmuunnokset voivat yleistyessään aiheuttaa aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja johtaa terveydenhuollon ylikuormittumiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön 25.5.2021 antamassa ohjauskirjeessä (VN/13919/2021) todetaan, että ohjauskirjeessä 30.3.2021 on kuvattu toimintamalli covid-19-tartuntojen torjumiseksi rajat ylittävissä liikenteessä. Ohjauskirjeessä 25.5.2021 todetaan, että sisä- tai ulkorajat ylittävän liikenteen rajoitusten purkaminen tulee lisäämään rajojen terveysturvallisuustoimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden määrää. Maahan saapumisen prosessi tulee suunnitella mahdollisimman sujuvaksi siten, että terveysturvallisuustoimet maahan tullessa kohdistetaan ensisijaisesti henkilöihin, joilla ei ole mukanaan covid-19-ennakkotodistuksia. Todistusten lukemisessa ja matkustajien ohjauksessa tulee hyödyntää sähköisiä työkaluja. Ennakkotestissä tai testissä välittömästi rajanylityksen jälkeen käyneet henkilöt tulee ohjata 72 tuntia maahan saapumisen jälkeen otettavaan toiseen testiin. Kunnat vastaavat covid-19-testauksen järjestämisestä alueellaan.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) on antanut 10.6.2021 suosituksen maahantulon yhteydessä tehtävistä terveystarkastuksista SARS-CoV-2-viruksen leviämisen estämiseksi. Kyseinen ohje korvaa THL:n 29.3.2021 antaman ohjeen maahantulopisteillä tehtävistä testauksista.

THL:n ohjeessa 10.6.2021 todetaan, että riskimaaksi määritellään valtioneuvoston periaatepäätöksen VNK/2020/114 (11.9.2020) perusteella maa, jossa COVID-19-tapausten 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden on yli 25. Kaikki riskimaista tulevat matkustajat ohjataan terveystarkastukseen, jonka yhteydessä heiltä tarkistetaan todistukset koronarokotuksista, ennen matkaa otetusta koronavirustestistä ja mahdollisesti sairastetusta Covid-19-taudista.

Täyden COVID-19-rokotussarjan saaneiden matkustajien osalta THL suosittelee, että heihin ei kohdisteta maahantulopisteillä COVID-19-pandemian torjuntaan liittyviä terveysturvallisuustoimenpiteitä (paitsi tarkistetaan todistukset). Tässä yhteydessä täysi rokotussarja tarkoittaa, että matkustaja on saanut myyntiluvan mukaiset rokotukset ja että aikaa viimeisen rokotussarjaan kuuluvan rokotusannoksen saamisesta on kulunut vähintään 14 vuorokautta. Jos matkustaja on sairastanut COVID-19-taudin ja hän on lisäksi saanut vähintään yhden COVID19-rokotuksen ja rokotuksesta on kulunut vähintään 7 vuorokautta, rinnastetaan hänet matkustajaan, joilla on täysi rokotussarja. Jos matkustaja on saanut kahta erilaista COVID-19-rokotetta ja aikaa viimeisen annoksen saamisesta on kulunut vähintään 14 vuorokautta, rinnastetaan hänet matkustajaan, jolla on täysi rokotussarja.

Matkustajan tulee esittää maahantulopisteiden terveysturvallisuustoimille luotettavat todistukset rokotuksista ja/tai sairastetusta COVID-19-

taudista. THL suosittelee, että maahantulon yhteydessä hyväksytään todistukset niistä COVID-19-rokotteista, jotka ovat saaneet myyntiluvan ns. tiukalta lääkeviranomaiselta (10.6.2021 päivätyn ohjeen taulukko 1).

Rokottamattomien (COVID-19-rokotus) tai osittaisen rokotussarjaan saaneiden riskimaista tulevien matkustajien osalta THL suosittelee, että rajanylityspisteillä ohjataan koronavirustestiin kaikki riskimaista tulevat rokottamattomat matkustajat, joilla ei ole 1) edes osittaista koronarokotesarjaa tai 2) todistusta negatiivisesta koronavirustestistä (PCR-tai antigeenitesti), joka on otettu enintään 72 tuntia ennen maahantuloa tai 3) todistusta sairastetusta COVID-19-infektiosta. (Sairauden alusta tai positiivisesta testituloksesta on kulunut vähintään 11 vuorokautta mutta enintään 180 vuorokautta).

Jos rajanylityspisteellä ei ole näytteenottomahdollisuutta, matkustajan tulee hakeutua testiin oleskelu- tai asuinkunnassaan noin vuorokauden sisällä maahantulosta. Lisäksi THL suosittelee, että rajanylityspaikan terveysviranomaiset keräävät ja toimittavat riskimaista tulevien rokottamattomien tai vain osittaisen rokotussarjan saaneiden matkustajien henkilö- ja yhteystiedot matkustajan oleskelu- tai asuinpaikkakunnan tartuntatautiviranomaisille. Nämä ohjaavat matkustajat toiseen tai osittaisen rokotussarjan saaneet matkustajat ensimmäiseen koronavirustestiin aikaisintaan 72 tunnin kuluttua maahantulosta. Jos matkustaja oleskelee maassa alle 72 tuntia tai jos matkustaja on sairastanut COVID-19 infektion, tietoja ei kerätä 72 tunnin testiin ohjaamista varten.

Ohjeen mukaan vuonna 2005 ja sen jälkeen syntyneiden lasten ei tarvitse osallistua terveystarkastukseen. Suositus ei myöskään koske kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään.

Johtopäätökset

Covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäiseminen on yhteiskunnallisesti tärkeää, jotta kansalaisten perusoikeus elämään ja turvallisuuteen voidaan turvata. Covid-19-tartuntojen leviämisen ehkäisemisessä tartunnanlähteiden ja tartunnalle altistuneiden henkilöiden tunnistaminen ja jatkotartuntojen estäminen ovat keskeisiä keinoja tähän.

Selvityksestä ilmenevästi koronavirusepidemian aikana ulkomailta tulleista uusista viruskannoista ovat käytännössä aiheutuneet kaikki epidemia-aallot. Maailmalla on nyttemmin yleistynyt ns. delta-variantti, joka on aiemmin helposti tarttuviksi todettuja virusvariantteja tarttuvampi - ja mahdollisesti myös vaikeampaa tautia aiheuttava. Delta-varianttia on todettu myös Venäjältä palanneilta henkilöiltä osoittaen kyseisen variantin jo todennäköisesti laajaa levinneisyyttä. Delta-variantin riski maahantulijasta lähtevän tartuntaketjun ja jopa epidemian syntymiseen näyttäisi olevan realistinen ja kyseisen variantin maahantulon estäminen on aiheellinen ja tapahtuu tehokkaimmin tunnistamalla tartuntaa kantavat maahantulijat. Ulkomailta tulevat tartunnat ja niiden osalta

erityisesti delta-variantin uhka painottuvat etenkin, kun henkilöliikenteen määrä rajoilla on nyt kasvamassa.

Tartuntatautien torjunnan yleisestä suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta vastaava sosiaali- ja terveysministeriö sekä tartuntatautien torjunnan kansallisena asiantuntijalaitoksena toimiva Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ovat antaneet muun muassa matkustajamäärien odotettavissa olevan kasvun vuoksi ohjausta. Ensin mainittu on painottanut sujuvaa maahantuloprosessia ja jälkimmäinen sitä, että maahantuloon liittyvien toimenpiteiden tulisi erota riippuen siitä, saapuuko matkustaja Suomeen ohjeesta tarkoitetusta riskimaasta vai muusta kuin riskimaasta. Toimenpiteiden tulisi lisäksi erota sen suhteen, onko riskimaasta saapuva matkustaja saanut täyden COVID-19-rokotussarjan vai onko kyse matkustajasta, joka on rokottamaton (COVID-19-rokotus) taikka saanut vain osittaisen rokotussarjan.

Tartuntatautilain mukaan kunnat järjestävät tartuntatautien vastustamistyön alueellaan. Sairaanhoidopiirien kuntayhtymät tukevat kuntia tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirastot sovittavat yhteen ja valvovat tartuntatautien torjuntaa alueellaan.

Tartuntatautilain 14 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä yleisiä rokotuksia ja terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi ja aluehallintovirasto voi tartuntatautilain 16 §:n nojalla päättää, että tartuntatautilain 14 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä.

Kunnilla on tartuntatautilain 14 §:n säännöksen nojalla velvollisuus järjestää terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi. Tartuntatautilain esitöissä (HE 13/2016) todetaan, että tartuntatautien ehkäisemiseksi tehtävien terveystarkastusten järjestämisen, tarkastusten sisällön ja rokotusten tarpeellisuus tulee arvioida lääketieteellisin ja epidemiologisin perustein. Toimien tulee olla kustannusvaikuttavia ja niiden tavoitteena on paitsi yksilön, erityisesti väestön terveyden suojelu ja yhteiskunnan turvallisuuden lisääminen, ottaen huomioon myös Suomea lain tasoisesti sitovat kansainväliset velvoitteet. Tarvittaessa asiantuntija-arvioon perustuvia terveystarkastusten kohderyhmiä voivat olla esimerkiksi suuren tartuntatautiriskin maista tulevat henkilöt, joiden rokotussuoja on puutteellinen tai joiden voidaan perustellusti epäillä kantavan tai sairastavan helposti leviävää, muulle väestölle terveysriskin aiheuttavaa vakavaa tartuntatautia. Terveystarkastusten sisällöstä tarvittavine tutkimuksineen ja rokotuksineen tulee päättää kohderyhmän ja tartuntataudin leviämisen uhan mukaan. Tarttuvuus taudit eivät tunne rajoja, ja lisääntyvä liikkuvuus voi nopeuttaa tarttuvien tautien leviämistä. Tämän vuoksi tarttuvien tautien torjunnasta vastaavien toimijoiden tulee vastata uusiin haasteisiin viivytyksittä ja toimia joustavasti.

Tartuntatautien leviämistä voidaan parhaiten ehkäistä toteamalla ne ajoissa ja hoitamalla todetut taudit nopeasti siten, etteivät sairastuneet enää tartuta.

Aluehallintoviraston kokonaisarvioinnin perusteella tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös on edelleen välttämätön Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen rajanylityspaikoilla. Aluehallintovirasto määrää edellä tämän päätöksen kohdassa *määräys* kerrotun mukaisesti tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki toimialueensa rajanylityspaikkojen kautta riskimaista Suomeen saapuvat henkilöt osallistumaan Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Terveystarkastus voi sisältää koronatestin, joka voidaan tehdä rajanylityspisteen lisäksi myös esimerkiksi muussa rajanylityspaikkakunnan testipisteessä taikka oleskelupaikkakunnalla 24 tunnin sisällä maahantulosta.

Jos terveystarkastukseen tartuntatautilain 16 §:n nojalla määrätty henkilö ei noudata hänelle asetettua velvoitetta, voi kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri pyytää virka-apua tartuntatautilain 89 §:n nojalla.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että jos henkilö kieltäytyy osallistumasta tässä päätöksessä määrättyyn pakolliseen terveystarkastukseen, rikoslain 44 luvun 2 §:n säännökset voivat tulla sovellettavaksi. Rikoslain 44 luvun 2 §:n mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tartuntatautilain 16 §:ssä tarkoitettua pakollista terveystarkastusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveydensuojelurikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Perustuslaki (731/1999) 7, 22 §

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 14, 15, 16, 22, 60, 88 ja 89 §

Rikoslaki (39/1889) 44 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voi tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin perusteella hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös laitetaan mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n nojalla täytäntöön heti.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Laura Nikunen, p. 0295 016 000 (vaihde).

johtaja

Kristiina Poikajärvi

aluehallintoylilääkäri

Laura Nikunen

LIITE

Liite 1, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen suositus 10.6.2021 maahantulon yhteydessä tehtävistä terveystarkastuksista SARS-CoV-2-viruksen leviämisen estämiseksi (taulukko 1).

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 31.7.2021 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Etelä-Karjalan sairaanhoitopiiri

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskuslaitos

Helsingin kaupunki

Kymenlaakson sairaanhoitopiiri

Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden keskuslaitos

Vantaan kaupunki

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen poliisilaitokset

Rajavartiolaitoksen esikunta, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä Etelä-Suomen rajanylityspaikkoja

Tulli

Finavia Oyj

Helsingin Satama Oy

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/22192/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/22192/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nikunen Laura 23.06.2021 09:34

Ratkaisija Poikajärvi Kristiina 23.06.2021 09:40